

ŚWIATY OŚWIECONYCH I ROMANTYCZNYCH DOŚWIADCZENIA, UCZUCIA, WYOBRAŹNIA

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2015

Światy oświeconych i romantycznych
Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia

Światy oświeconych i romantycznych Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia

pod redakcją
Bożeny Mazurkowej

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2015

[Kup książkę](#)

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
MAREK PIECHOTA

Recenzent
BARBARA JUDKOWIAK

Redaktor: AGNIESZKA PLUTECKA

Projektant okładki: RAFAEL PINTO

Redaktor techniczny: MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Korektor: LIGIA DZIADAS

Łamanie: MAREK ZAGNIŃSKI

Copyright © 2015 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-513-1
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-514-8
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 19,5. Ark. wyd. 22,0.
Papier offset. kl. III, 90 g Cena 40 zł (+ VAT)
Druk i oprawa: EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek,
Spółka Jawna ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

[Kup książkę](#)

Spis treści

Słowo wstępne	7
ROMAN DĄBROWSKI	
O koncepcji naśladowania natury w refleksji estetyczno-literackiej oświe- cenia	13
MAŁGORZATA DURBAS	
<i>Genius loci</i> lotaryńskich ogrodów króla Stanisława Leszczyńskiego w XVIII wieku	35
MAŁGORZATA MARCINKOWSKA	
Wizja groźnych i destrukcyjnych sił natury w dawnych modlitwach	67
JUSTYNA A. KOWALIK	
Jędrzeja Kitowicza dialog z czytelnikiem w <i>Opisie obyczajów za panowania Augusta III</i>	83
DARIUSZ PIOTROWIAK	
Uwarunkowania i projekcje relacji cudzoziemców o czystości i higienie w Rze- czypospolitej XVIII wieku	99
WERONIKA KOCELA	
O zaleceniach i przestroгах dla przyszłych matek w poradnikach medycz- nych z drugiej połowy XVIII wieku	117
DOMINIKA DŹWINEL	
O kategorii obcości w <i>Procederze podróży i życia mego awantur</i> Reginy Salomei Pilsztynowej	133

SZYMON PIOTR DĄBROWSKI	
Wizja przestrzeni eschatologicznych w <i>Teatrum myśli...</i> Wenantego Tyszkowskiego	155
ROMAN DĄBROWSKI	
O nadprzyrodzonych inspiracjach działań bohaterskich w oświeceniowej epice heroicznej i heroikomicznej	177
ALEKSANDRA NORKOWSKA	
Obraz miasta i wsi w <i>Szczęśliwości życia wiejskiego</i> Mikołaja Jaśkiewicza . . .	197
JACEK GŁĄŻEWSKI	
Paryż we wspomnieniach Henrietty-Luizy d'Oberkirch	217
MAŁGORZATA LISICKA	
Życie Warszawy oczami Stanisława Kostki Potockiego	233
BOŻENA MAZURKOWA	
Sfera intymnych uczuć i myśli w zapiskach Walerii Tarnowskiej na podróżnym szlaku	261
MAGDALENA KAŁUŻA	
Symbolika śmierci w fantastycznym świecie <i>Rusalki...</i> Oresta Somowa . . .	283
Indeks osobowy (opracowała Małgorzata Marcinkowska)	301

Słowo wstępne

Prace zgromadzone w tomie pozwalają zaobserwować szereg możliwości docierania przez literaturoznawców do metod, istoty oraz celu projektowania i przedstawiania w materii literackiej różnych światów przez ludzi pióra dwóch epok o odmiennych założeniach estetycznych i artystycznych. Dociekaniem analityczno-interpretacyjnymi objęte zostały teoretyczne rozważania o literaturze, teksty użytkowe, przekazy pamiętnikarskie, dokumentacja obyczajów epoki, relacje podróżnicze, zróżnicowane gatunkowo utwory poetyckie, a także artefakty współtworzące ogrodową przestrzeń. W tym ostatnim przypadku uwaga skupia się na estetycznych założeniach i efektach konkretnej aranżacji wydzielonego terenu. Natomiast w pozostałych — na zalecanych przez teoretyków i stosowanych przez pisarzy metodach deskrypcji oraz innych zabiegach mających na celu opanowanie w materii słownej przestrzeni naturalnych i metafizycznych, czy też (z innego punktu widzenia) realnych i wyobrażonych. Równie ważnym aspektem rozważań jest głęboki namysł nad utrwalonym w charakteryzowanych tekstach i dziełach sztuki ogrodowej doświadczaniem i przeżywaniem różnych aspektów świata, nad jego kreacyjnym „oswajaniem” mentalnym i emocjonalnym, jak również nad perspektywami odbioru artystycznych wytworów literackich i w dziedzinie sztuki. Podkreślenia wymagają prezentowane w artykułach poznawcze walory koncentracji uwagi na przestrzeniach i wydarzeniach niezwykłych lub co najmniej niezwykajnych oraz operowanie przeciwstawieniem tego, co bliskie (rodzime, prywatne, tradycyjne), i tego, co dalekie (obce, publiczne, nowatorskie).

Tytułowa formuła książki jest zwiastunem różnorodności i bogactwa wido-
ków, z jakimi zetknie się Czytelnik, wyruszając w biegnącą wieloma ścież-

kami podróż, do której zapraszają autorzy tekstów zgromadzonych w tomie. W kolejnych etapach wędrówki odsłaniają oni bowiem utrwalone przez twórców oświeceniowych i romantycznych rozliczne obrazy wielorako pojmowanego i postrzeganego świata ludzkich doświadczeń, przeżyć i doznań, uroków i zagrożeń natury, miejsc oraz spraw przez człowieka projektowanych i oswojonych, a także panoramy oraz scenerie powołane do istnienia mocą wyobraźni — inspirowanej tradycją kulturową, estetycznymi wyznacznikami epoki lub natchnieniem wolnym od krępujących wpływów i formalnych zasad. Anon-sowana podróż poprowadzi Czytelnika po różnych sferach realnej, dostępnej poznaniu rzeczywistości, ale również pozwoli wkroczyć w przestrzenie usytuowane poza ziemskim bytem.

U początków lekturowego szlaku droga przez rozległy i różnorodny świat natury biegnie ścieżkami wytyczonymi przez europejskich i polskich teoretyków w związku z kluczowym dla estetyki klasycyzmu postulatem jej naśladowania. Kolejne odsłony przedstawiają rozumienie, zróżnicowanie oraz przemiany tego pojęcia, w praktyce twórczej trwale objętego wymogami zasady prawdopodobieństwa. Po przybliżeniu istotnych zmian, jakim podlegało rozumienie relacji między poezją a naturą w okresie oświecenia, i naświetleniu ich powiązań z procesami zachodzącymi w życiu duchowym epoki dalsza podróż prowadzi do pałacowo-ogrodowych kompleksów, ukształtowanych w Lunéville zgodnie z wytycznymi króla Stanisława Leszczyńskiego. Przemierzanie atrakcyjnego z wielu względów terenu, „oswojonego” według ściśle określonych założeń estetycznych, w pełni uzmysłowi, czym był znamienity dla tej posiadłości „duch miejsca” — nieuchwytna, lecz odczuwalna energia wypełniająca ową przestrzeń, różnorodne elementy współtworzące niepowtarzalny klimat lotaryńskiej posiadłości polskiego władcy. Inne oblicze natury — zagrażającej człowiekowi — przybliży natomiast Czytelnikowi ścieżka wiodąca przez dawne modlitewniki, które rozbrzmiewają zanoszonymi do Boga błaganiami o zażegnanie niebezpieczeństw ze strony żywiołów w czasie burzy, suszy, powodzi i innych klęsk, a także dziękczynnymi westchnieniami po ich zakończeniu. Obrazy groźnych, destrukcyjnych zjawisk i sił natury oraz związanych z nimi ludzkich lęków i niepokojów rozjaśni obserwacja osławiania przez modlitwy rzeczywistości nieprzyjaznej człowiekowi dzięki nadawaniu jej znamion przestrzeni sakralnej.

Następny etap wędrówki prowadzi już do polskich realiów osiemnastowiecznych. Po bogatym i różnorodnym obszarze rodzimych obyczajów poprowadzi Czytelnika sam autor ich systematycznego opisu — rzeczycki proboszcz Jędrzej Kitowicz, który usilnie zabiegał tyleż o wierność deskrypcji, ile o utrzymanie stałego kontaktu z odbiorcami i towarzyszenie im w trakcie lektury dzieła

mającego wyraźne akcenty perswazyjne. Drugą odsłonę tego odcinka myślowej podróży stanowi utrwalona przez cudzoziemskich przybyszów sceneria zanieczyszczonych terenów i okolic miejskich ówczesnej Rzeczypospolitej, obrazy karczem oferujących uwłaczające warunki lokalowe i bytowe, wzbudzające nieśmak obcych przybyszów szlacheckie praktyki ucztowania, a także poświadczenia zastraszającego braku higieny i czystości w domostwach oraz ich otoczeniu. Następna ścieżka prowadzi przez osiemnastowieczne poradniki medyczne w całości poświęcone przyszłym matkom. Rady, zalecenia i przestrogi bezpośrednio dotyczące kobiecego świata w okresie ciąży, porodu i połogu, udzielane przez polskich lekarzy w celu zapewnienia właściwej opieki matce i dziecku, przybliżają w sposób profesjonalny i jasny znamioną dla tych doświadczeń sferę emocji, potrzeb i zagrożeń. Zagadnienia medyczne są też podejmowane w kolejnym rozdziale — wraz z Reginą Salomeą Pilsztynową, pierwszą polską lekarką, kobietą o nieustępliwym charakterze, Czytelnik ma szansę poznać realia jej życia w obcej, tureckiej kulturze. Chociaż początkowo codzienna egzystencja i medyczna praktyka wymagały od niezależnej Polki dostosowania się do reguł egzotycznej rzeczywistości, Turcja ostatecznie okazała się dla niej bardziej życzliwa niż kraj lat dziecińczych.

W ludzkich sprawach tego świata zakorzeniona jest również lekturowa wolta podróżna w postaci proponowanej wyprawy z osiemnastowiecznym bernardynem Wenantym Tyszkowskim w przestrzenie eschatologiczne, które od wieków pobudzają ludzką wyobraźnię, a w przypadku sytuowanych w sferze podziemnej krain spowitych wiecznym mrokiem niezmiennie są źródłem duchowych rozterek i lęków. Zarysowana sceneria czyścicowo-infernalnej topografii pozwoli uchwycić nici łączące te przedstawienia z tradycją biblijną i barokową, a zarazem z postawami społecznymi i wyobrażeniami, które pozostawały w opozycji do postulatów ideowych oświecenia. Powracając z zaświatów, Czytelnik może wkroczyć w realia oświeceniowej epiki heroicznej i heroikomicznej (takich autorów, jak: Ignacy Krasicki, Tomasz Kajetan Węgierski, Dyzma Bończa Tomaszewski, Jan Paweł Woronicz, Nikodem Muśnicki, Jędrzej Świdorski, Józef Franciszek Królikowski, Konstanty Gaszyński, Kajetan Koźmian), aby zaznajomić się z różnymi sposobami wpływania istot nadprzyrodzonych na bohaterów i dostrzec powiązania tych zabiegów, które wynikały z odmiennego niż w antycznej tradycji eposu światopoglądu i z tendencji do wyjaśniania zjawisk przez odwołanie się do praw natury. Pozwoli to zobaczyć, jak kształtują się, powtarzają i przekształcają związane z tym problemem konwencjonalne motywy poetyckie — jak funkcjonują w konkretnych utworach, kiedy mogą być traktowane „serio”, a kiedy stanowią jedynie element gry literackiej.

Dalej, dla odmiany, wędrówka prowadzi do przedstawionych przez Mikołaja Jaśkiewicza obrazów miasta i wsi, tu ukazanych z perspektywy doświadczeń sensualnych. Skupienie uwagi na metodach deskrypcji tych dwóch przestrzeni — miejskiego stylu bycia i modelu wiejskiej egzystencji — pozwoli bliżej poznać przejawy i ocenić skalę oddziaływania popularnego w dobie stanisławowskiej mitu antyurbanistycznego, który pozostawał w zgodzie z ówczesnymi poglądami na temat odkrywania świata przez zmysły.

Ostatni już etap oświeceniowego szlaku podróznego rozpoczyna się od poznawania utrwalonych w rękopiśmiennych zapisach rozlicznych, dalekich od ideału obrazów dawnej Warszawy, stanowiącej przestrzeń codziennego życia jednego z tamtejszych twórców — Stanisława Kostki Potockiego. W licznych odstępach ukazane są portrety mieszkańców stolicy, ich obyczaje i mentalność, konkretne miejsca, zjawiska i wydarzenia — w opisach wyposażone najczęściej w rysy znamienne dla satyry. Do europejskiego centrum osiemnastowiecznego świata prowadzi z kolei wspomnieniowa narracja Henrietty-Luizy d'Oberkirch, przedstawicielki rodu alzackiego, której nie zachwycało „miasto światel” nad Sekwaną. Obserwując, jak wysoko urodzona dama z prowincji czuła się w stolicy, co ją pasjonowało, a co odstręczało, jak reagowała na nowe idee, którymi żył Paryż, Francja i cała Europa, można wejrzeć w stan świadomości kulturowej oraz społeczno-filozoficznej francuskiej arystokratki w przededniu wybuchu Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Domknięcie wędrówki po świecie oświeconych dokonuje się na utrwalonym w zapiskach pamiętnikarskich szlaku podróznym, który u początków nowego stulecia z Dzikowa pod Tarnobrzegiem prowadził Walerię ze Stroynowskich Tarnowską do Italii i z powrotem. Uwaga skupia się tu na sferze głębokich osobistych uczuć i myśli, którymi w czasie zagranicznego wyjazdu młoda hrabina nieustannie uobecniała pozostawioną w kraju niepełną roczną córeczkę Rozalię. Utrwalane podczas wielomiesięcznej wędrówki w formie relacji podróżniczej doznania, a także przeżycia autorki przybliżają jej emocjonalną oraz duchową wrażliwość i zaświadczać o szczerości wyznań — dotyczących nawet spraw i uczuć najbardziej osobistych.

Po zapoznaniu się z tą deskrypcją, która stanowi wyraźny zwiastun nowych tendencji, jakie w analogicznym typie przekazów rozwina się już niebawem, w pierwszej połowie XIX stulecia, czas wkroczyć w realia wykreowane mocą romantycznej wyobraźni w ostatnim już odcinku anonsowanej podróży. Orest Somow, rosyjski pisarz nowego okresu, wprowadza Czytelnika w sferę pradawnych ukraińskich wierzeń i obyczajów, przedstawiając bogatą symbolikę świata, w którym dziewczyna z ludu wskutek nieszczęśliwej miłości ginie w odmętach Dniepru, a następnie ulega przemianie w demoniczną feminę — rusałkę. Możliwe staje się rozpoznanie poza tą fabułą tanatologiczno-

-demonologicznych aspektów funkcjonowania owej postaci za sprawą wyrażenie dyskursywnej struktury artystycznej omawianego utworu. Końcowy etap myślowego, lekturowego wojażu stanowi zarazem kompozycyjną klamrę tomu. Potwierdza bowiem zasadność opinii przedstawionej pod koniec pierwszego artykułu, sygnalizującej całkowite zakwestionowanie w romantyzmie znamiennej dla ducha i estetyki klasycyzmu mimetycznej koncepcji poezji.

Oto cały szlak proponowanej wędrówki, która odsłania różne oblicza świata rozpoznanego przez autorów artykułów w dziełach pisarzy oświeceniowych i romantycznych. Można ów trakt przemierzyć konsekwentnie od początku do końca według zaproponowanego w książce porządku lub kroczyć wybranymi etapami drogi prowadzącej do miejsc i przestrzeni odległych wprawdzie w czasie, lecz bliskich ze względu na więzi z tradycją literacką i kulturową. Wybór zależy wyłącznie od indywidualnych zainteresowań, potrzeb i upodobań Czytelnika.

Bożena Mazurkova

Katowice, 10 lipca 2015 r.

Indeks osobowy

- Abrams Meyer Howard 28, 31
Achremczyk Stanisław 109, 113, 138, 152
Adamowski Jan 70, 81, 288, 291, 298
Addison Joseph 60
Aleksandrowska Elżbieta 104, 113, 157,
173, 197, 198, 205, 213
Alembert Jean Le Rond d' 105, 113
Andrzej I Bogolubski, wielki książę
włodzimierski 291
Antonowicz Julian 263
Arnold Jerzy Christian 117, 118, 130
Arystoteles (Aristoteles) 20, 22
Attiret Jean Denis 60
August II Mocny, król polski 51
August III Sas, król polski 83, 84, 85,
86, 87, 95, 96, 97, 98, 108, 113, 247,
258
Aymar Maurice 218, 230
- Badach Artur** 37, 62
Balde, właściciel kawiarni 247
Baranowski Bogdan 285, 298
Baszkiewicz Jan 222, 230
Batteux Charles 22–23, 29, 30, 179, 193
Bauman Zygmunt 226, 230
Bautz, właściciel kawiarni 247
Bąkowska Eligia 109, 113, 219, 230
- Beauplan Guillaume de 99, 112
Beauvau Charles Juste de 46
Becq Annie 14–15, 18, 21–22, 31
Beimler Samuel 118
Benois Alexandr (Benua Aleksandr
Nikołajewicz) 296, 299
Berdecka Anna 240, 259
Bergeron Louis 219, 230
Berman, panna z Lotaryngii 39
Bertin Marie-Jeanne (Rose Bertin) 227
Biały Beata 291, 298
Bieda Ignacy 162, 174
Biedermann Hans 35, 62
Bielawski Józef 248
Bieliński Franciszek 241
Bieńkowska Wiera 218, 230
Blinowa Ludmiła Igoriewna 283,
299
Bluche François 218, 230
Bogucka Maria 100, 113, 119, 128, 129,
141, 151
Bogusławski Wojciech 248
Bogusławskij Władimir Wolfowicz
291, 299
Bohomolec Jan Chryzostom 172
Boileau-Despréaux Nicolas 16, 18, 19,
187

- Bolesławiusz Klemens 171
 Bona Sforza d'Aragona, królowa polska 135
 Bonnefont Jean-Claude 37, 62
 Borowski Andrzej 92, 96
 Bossuet Jacques-Bénigne 198, 213
 Boufflers Louis-François de 53, 63
 Bourbon de, księżna zob. Louise Marie Thérèse Bathilde d'Orléans
 Bourdieu Pierre 112, 113, 226
 Boyé Pierre 38, 45, 46, 49, 51, 53, 62
 Boyle Richard 35, 36, 40, 60, 63
 Brachin Pierre 178, 194
 Branicky, rodzina 101
 Braudel Fernand 218, 230
 Brauer Witold Zygfryd 122, 129
 Brodziński Kazimierz 200–201
 Brzechwa Jan 296, 298
 Brzeziński Tadeusz 117, 130
 Brzozowski Jacek 201, 213
 Buchwald-Pelcowa Paulina 198, 213
 Bukowiec Paweł 25, 31
 Bukowski Adam 247, 258
 Burke Edmund 19
 Burzyńska Anna 112, 113

 Caillault Pierre-Yves 37, 62
 Callières François de 109
 Calvet Jean 219, 231
 Canet Mireille 51, 62
 Canova Antonio 264, 280
 Caraccioli Louis-Antoine de 157, 158, 174
 Cardelli Domenico 264, 280
 Cardelli Giuseppe 264, 280
 Casemajour de, guwerner 262
 Cebo-Foniok Małgorzata 106, 113
 Chachulski Tomasz 68–69, 80, 133, 152, 234, 258, 261, 280
 Chambers Ephraim 105, 113
 Chambers William 60
 Chapotot Stéphanie zob. Chapotot-Le Clerre Stéphanie
 Chapotot-Le Clerre Stéphanie 37, 38, 40, 49, 51, 54, 55, 62
 Charewiczowa Łucja 141, 151
 Charles-Gaffiot Jacques 51, 62
 Chartier Roger 106, 113
 Châtelet Emille du 38
 Châtelet Florent-Claude du 53, 63
 Chaunu Pierre 109, 113, 219, 230
 Chreptowicz Joachim Litawor 102
 Chrzanowska Anna Dorota 135
 Chrzanowski Kajetan 138, 151
 Cieliczko Paweł 146, 151
 Cierniak Urszula 54, 64
 Cieśla-Korytkowska Maria 183, 193
 Clair de, przedsiębiorca 249
 Conan Michel 54, 62
 Cooper Jean C. 287, 298
 Corneille Pierre 15
 Coxe William 99, 111
 Curtius Ernst Robert 92, 96
 Cyankiewicz Andrzej 157, 174
 Czacki Tadeusz 267
 Czarniecki Stefan 244
 Czartoryska Izabela z Flemmingów 225
 Czartoryski Teodor 91
 Czechowska Justyna 146, 151
 Czeppe Maria 256, 258

 Dąbkowska-Kujko Justyna 201, 214
 Dąbrowski Roman 13, 23, 32, 33, 177, 181, 182, 183, 184, 189, 193, 194, 195, 234, 259
 Dąbrowski Szymon Piotr 41, 78, 81, 121, 130, 155, 175, 247, 258
 Delumeau Jean 159, 174
 Depczyński Rafał Piotr 40, 63

- Dernałowicz Maria 83, 86, 96
Desportes Philippe 99
Devau François-Étienne 53, 63
Dębowski Marek 49, 63, 265, 281
Dębska Agnieszka 161, 174
Diderot Denis 105, 113, 220, 225
Dinglinger Johann Melchior 51
Dmochowski Franciszek Ksawery 16, 18–21, 30, 31
Doktor Roman 182, 194
Dokurno Zbigniew 184, 194
Dolański Dariusz 138, 151
Dopart Bogusław 234, 259
Drozdowski Marian Marek 247, 259
Drzewicka Anna 181, 194
Duby Georges 217, 230
Dufour Piotr 251
Dukwicz Dorota 198, 213
Dumanowski Jarosław 109, 111, 113
Durbas Małgorzata 35, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 54, 55, 58, 63, 64, 65
Dyche Thomas 105, 113
Dziechcińska Hanna 90, 97, 222, 230
Dźwiniel Dominika 133, 153

Elias Norbert 109, 113
Este (I) Ippolito d' 51
Estreicher Karol 69, 76, 156, 157, 198
Estreicher Stanisław 156
Estreicherowie, rodzina 156

Favier Jean 222, 230
Faworskij Władimir Adriejewicz 296, 299
Fedewicz Maria Bożenna 28, 31
Fénelon François 178, 194
Ficoń Marta 162, 174
Ficowski Jerzy 296, 298
Flandrin Jean Louis 106, 107, 110, 113
Flawiusz Julian (Flavius Claudius Iulianus), cesarz rzymski 166
Flemming Jerzy Detloff 91
Fleury Claude 198, 213
Fonseka, turecki lekarz 142, 143
Fonwizin Denis Iwanowicz 103, 114
Forster Georg 99, 102, 113
Forycki Maciej 106, 113
France-Lanord Albert 45, 46, 63
Franciszek II Rakoczy, książę siedmiogrodzki 140
Franciszek z Asyżu, św. 53, 167
Frankowski Janusz 160, 173
Frédéric-Guillaume Ier de Prusse zob. Fryderyk Wilhelm I
Frowinus 106
Fryderyk II Wielki, król pruski 49, 62, 166
Fryderyk Wilhelm I, król pruski 49, 62
Furet François 219, 230

Gadomska Barbara 36, 63
Gaszyński Konstanty 9, 189–190, 193
Gaxotte Pierre 218, 229, 230
Gąsiorowski Ludwik 117, 130
Gennep Arnold van 291, 298
Geoffrin Marie-Thérèse 220, 230
Gerard Alexander 29, 32
Geremek Bronisław 218, 230
Gieysztor Aleksander 291, 293, 298
Gintel Jan 99, 112
Girardini Olivier 225
Głazewski Jacek 217, 231
Głowa Stanisław 162, 174
Godebski Cyprian 78
Gogol Mikołaj (Nikołaj) Wasiljewicz 283
Golański Filip Neriusz 15–16, 23, 24, 30, 31, 180–181, 194

- Goliński Zbigniew 15, 16, 18, 24, 25, 30, 31, 32, 83, 96, 104, 113, 119, 129, 179, 180, 181, 193, 194, 198, 213, 243, 252, 258
- Gołębiowski Łukasz 249, 258
- Gomolicki Leon (właśc. Gomolickij Lew Nikołajewicz) 296, 298
- Gomulicki Juliusz Wiktor 247, 259
- Gorzowski Albert 83, 97
- Gosselin Jean Edme Auguste 178, 194
- Górska Magdalena 234, 258
- Grabowski Jarosław Paweł 54, 63
- Grabski Andrzej Feliks 243, 258
- Graciotti Sante 234, 258
- Grimal Pierre 62, 63
- Grochulska Barbara 237, 252, 254, 255, 258
- Grottowa Kazimiera 262, 263, 264, 267, 280
- Grzegorz I Wielki, papież 170
- Grzeszczuk Stanisław 198, 213
- Grześkowiak-Krwawicz Anna 265, 281
- Gubrynowicz Bronisław 250, 258
- Gueniffey Patrice 219, 230
- Guettard Jean-Étienne 136
- Gutowski Bartłomiej 35, 63, 64
- Habsburgowie**, dynastia 220, 272
- Halévi Ran 219, 230
- Halpir Jakub 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 149
- Halpirówna Konstancja 140, 141, 145
- Hamon Maurice 220, 230
- Hanusiewicz Mirosława 76, 80
- Harris John 105, 113
- Hazard Paul 159, 160, 167, 174
- Hénault Charles-Jean-François 39, 53
- Henryk III Walezy, król polski 99
- Heraklit z Efezu (Hrakleitos o Efe-sios) 37, 63
- Héré de Corny Emmanuel 42, 45, 46, 49, 55, 62, 63
- Hinz Henryk 21, 31, 158, 174
- Hoflise madame de, guwernantka 262
- Hoflise monsieur de, guwerner 262
- Hofman Jean-Marc 51, 62
- Hohberg Wolf Helmhard Freiherr von 35, 62
- Hombek Danuta 198, 213
- Homer (Homeros) 177, 180, 238
- Horacy, Horacjusz (Quintus Horatius Flaccus) 234, 259
- Hrakleitos o Efezios zob. Heraklit z Efezu
- Hugh Percy 227
- Igalson-Tygielska Hanna** 218, 230
- Izajasz, prorok 169
- Jakuboszczak Agnieszka** 278, 280
- Jałowiecki Bohdan 35, 36, 63
- Jan III Sobieski, król polski 244
- Jan Ewangelista, św. 78, 169
- Jarosiewicz Alexy 69, 79
- Jasiński Jakub 234, 259
- Jaskanis Paweł 35, 63, 64
- Jastrun Mieczysław 296, 298
- Jaśkiewicz Mikołaj 10, 197–212, 213, 214–215
- Jelonek Jan Jerzy 118
- Jełowicka Julianna 275
- Jełowicki Kazimierz 269
- Jełowicki Michał 269
- Jełowicki Michał, syn 269
- Józef Rakoczy, książę siedmiogrodzki 140, 147
- Judkowiak Barbara 96
- Julian Apostata zob. Flawiusz Julian
- Justyniarska-Chojak Katarzyna 119, 129, 130

- Kaczyński Paweł 234, 258
 Kaleta Roman 155, 174, 256—257, 258
 Kaliszewski Wojciech 234, 258
 Kałuża Magdalena 283, 299, 300
 Kamińska-Krassowska Halina 262, 277, 280
 Kant Immanuel 19, 29, 32
 Karpiński Franciszek 24, 67, 81, 104, 113
 Karpow Aleksandr Anatoliewicz 283, 299
 Kaśkiewicz Kinga 29, 31
 Katarzyna II, carowa rosyjska 167
 Kausch Johann Joseph 105, 108, 110, 113
 Kawińska Teresa 84, 96, 97
 Kazańczuk Mariusz 159, 161, 164, 165, 169, 170, 174
 Kibédi Varga Aron 14, 15, 17, 31, 178, 194
 Kitowicz Jędrzej 8, 83—96, 97, 98, 108, 110, 111, 113
 Klaudian (Claudius Claudianus) 199—200
 Klimowicz Mieczysław 100, 113
 Kliš Dawid 119, 129
 Kłossowski Walenty 122, 130
 Książnin Franciszek Dionizy 78, 88, 97
 Kobierzycki Tadeusz 37, 63
 Kocela Weronika 117, 131
 Kochanowski Jan 70, 80
 Kocjan Krzysztof 161, 174
 Kolczyńska Joanna 134, 152
 Kolsonowa, właścicielka kawiarni 247
 Kołłątaj Hugo 87
 Konarska-Zimnicka Sylwia 119, 129, 130
 Koniecpolscy, rodzina 248
 Konopnicka Krystyna 161, 174
 Kopaliński Władysław 287, 289, 293, 298
 Kopczyńska Zdzisława 24, 31
 Korolow Kirił Michajłowicz 285, 298
 Korzeniowski Józef 28—29, 30
 Kostkiewiczowa Teresa 15, 16, 18, 21, 23, 24, 25, 30, 31, 32, 69, 76, 80, 119, 129, 158, 174, 179, 180, 182, 194, 198, 201—202, 205, 207, 208, 210, 213, 234, 240, 244, 252, 258, 259, 264, 280
 Kostrzewski Jakub 121—122, 123, 129
 Kościński Stanisław 121
 Kott Jan 105, 113, 241
 Kowalczyk Małgorzata Ewa 134, 151, 261, 280
 Kowalczykowa Alina 30, 31
 Kowalewska Danuta 155, 174
 Kowalik Justyna A. 83, 97, 98
 Kowalski Piotr 288, 291, 293, 296, 298
 Kowecki Jerzy 248, 259
 Kowzan Jacek 166, 169, 174
 Kozłowska-Ryś Anna 287, 298
 Kozłowski Jan 198, 213
 Koźmian Kajetan 9, 184, 193
 Krajewski Michał Dymitr 234
 Krasicki Ignacy 9, 101, 181, 182—183, 185, 187, 193, 244, 250, 258
 Krasieńscy, rodzina 248
 Kraszewski Józef Ignacy 241, 259
 Krauze-Karpińska Joanna 201, 214
 Kriwcowa Jelenia 285, 298
 Kroker Wiesław 112, 113
 Królikowski Bohdan 120, 130
 Królikowski Józef Franciszek 9, 188—189, 193
 Krupiński Jędrzej 118, 130
 Kuchowicz Zbigniew 135, 151
 Kuciński Paweł 146, 151
 Kukulski Leszek 134, 152

- Kuprejanow Nikołaj Nikołajewicz 296, 299
- Kuszeński Stanisław 251
- Kuzniecowa Siergiej Aleksandrowicz 287, 298
- La Servolle Pierre de 122, 130
- Laugier Marc-Antoine 40, 63
- Lausberg Heinrich 83, 92, 97
- Lavoisier Antoine Laurent de 124
- Le Bossu René 17, 30
- Le Goff Jacques 161, 164, 169, 170, 174
- Le Ménahèze Sophie 15, 31
- Le Roy Ladurie Emmanuel 217, 230
- Lehndorff Ernst Ahasverus von 101—102, 113
- Leopold I Józef, książę lotaryński 37, 41, 42
- Lesseur (Lesserowicz) Wincenty de 262, 280
- Lessing Gotthold Ephraim 159, 174
- Lewkijewskaja Jelena Jewgienjewna 284, 298
- Lichański Jakub Z. 90, 97
- Lif-Perkowska Ewa 37, 63
- Linde Samuel Bogumił 135, 203—204
- Lipski Michał 84
- Lisicka Małgorzata 233, 238, 253, 258, 260
- Lorentz Stanisław 241
- Louis Joseph Xavier François de France, delfin Francji 223
- Louise Marie Thérèse Bathilde d'Orléans de Bourbon 228—229
- Lours, właściciel kawiarni 247
- Lubomirska Izabela z Czartoryskich 237
- Ludwik XIV, król francuski 53, 217, 218, 230
- Ludwik XV, król francuski 38
- Ludwik XVI, król francuski 228
- Ludwik II Burbon-Condé (zw. Kondeuszem Wielkim) 58
- Ludwika Maria Gonzaga, królowa polska 135
- Łubieński Władysław Aleksander 139, 151
- Łukaszyk Ewa 220, 231
- Machowna Agnieszka 135
- Maciejewska Iwona 136—137, 141, 142, 146, 152
- Maciejewski Janusz 199, 214, 243, 244, 258
- Maciejewski Marian 191, 194
- Mackau Angélique de 223
- Madame de Hoflise zob. Hoflise madame de
- Madame de Rurange zob. Rurange madame de
- Madame Mulnier zob. Mulnier madame
- Madame Royal zob. Marie-Thérèse Charlotte de Bourbon
- Madelénat Daniel 177, 194
- Madlewskaja Jelena Lwowna 292, 299
- Magier Antoni 247, 258
- Magryś Roman 238, 258
- Mahomet (Muhammad ibn Abd Allah ibn Abd al-Muttalib) 53
- Majdecka-Strzeżek Anna 41, 63
- Majdecki Longin 41, 53, 59, 60, 63, 248, 259
- Majerhofer, właściciel kawiarni 247
- Makuchowska Marzena 67, 68, 69, 81
- Malebranche Nicolas 21—22
- Malec Jerzy 124, 130
- Małachowa L.S. 296, 299
- Małachowska Anna z Ostrzeszowskich 264, 280

- Małgorzata z Nawarry 135
Mandrou Robert 217, 230
Marcinkowska Małgorzata 67, 78, 81, 82, 119, 121, 129, 130, 247, 250, 258, 259
Marcinkowski Kajetan Jaksa 189
Marcinkowski Robert 240, 259
Maria Antonina, królowa francuska 58, 223, 227–228
Maria Fiodorowna Romanowa, carowa rosyjska 220, 222, 230
Maria Leszczyńska, królowa francuska 53
Maria Teresa Habsburg, cesarzowa rzymska 104, 157, 166
Marie Alfred 53, 63
Marie Jeanne 53, 63
Marie-Thérèse Charlotte de Bourbon (zw. Madame Royal) 223
Markiewicz Henryk 24, 31
Markiewicz Kamil 109, 113
Markowicz Władimir Markowicz 283, 299
Markowski Michał Paweł 112, 113
Marmontel Jean-François 15, 31
Marque Jacques de 122, 130
Mateusz Ewangelista, św. 169, 170
Matuszewicz Marcin 119–120, 130
Matuszewska Przemysława 84, 86, 87, 89, 91, 97
Matwijowski Krystyn 209, 214
Maugras Gaston 53, 63
Maupertuis Pierre Louis 49
Mazur Joanna 250, 259
Mazurkowska Bożena 11, 78, 81, 83, 88, 97, 119, 121, 129, 130, 134, 152, 182, 194, 247, 250, 258, 259, 261, 262, 280, 281
Medyceusze (Medici), ród 51
Mehmet Aga, basza 140, 141
Meller Stefan 220, 221, 229, 230
Merecki Janusz 219, 231
Mezzardi Luigi 220, 231
Mickiewicz Adam 184, 194
Mier Wojciech 256, 258
Mikocka-Rachubowa Katarzyna 264, 280
Mikołaj I Romanow, car rosyjski 220, 230
Mikołajko Zbigniew 161, 174
Mikulski Tadeusz 86, 97, 157, 173, 197, 213
Milewski Dariusz 99, 113
Minasowicz Józef Epifani 197–198, 199, 205–206, 213–214
Minois Georges 161, 163, 164–165, 168, 169, 170, 173, 174
Mique Richard 58
Mniszchowie, rodzina 248
Mochnecki Maurycy 29–30, 31
Montbrison Leoncé de 220, 221, 230
Monteskiusz (Montesquieu Charles Louis de Secondat) 159, 174
Morawiec Norbert 41, 120, 130
Morawińska Agnieszka 35, 64
Morawiński Jan 247, 259
Morawska Teofila Konstancja z Radziwiłłów 104, 113, 134, 152
Morrisson Valerie 100
Mossakowski Stanisław 264, 280
Mulnier madame, guwernantka 262
Muratori-Philip Anne 51, 63
Muratowicz Franciszek Alojzy 198
Murawiec Wiesław 156, 167
Muśnicki Nikodem 9, 191–192, 193
Mycielska Waleria z Tarnowskich 262
Mycielski Jerzy 261, 279, 280
Najbert Jakub 247
Nalepa Marek 238, 258

- Napoleon I Bonaparte, cesarz Francuzów 261, 280
 Naruszewicz Adam Stanisław 234, 258
 Nax Jan Ferdynand 121
 Nesteruk Małgorzata 185, 193
 Newton Isaac 13, 14
 Nicolas Pierre-François 122, 130
 Niebrzegowska Stanisława 70, 81
 Niedziela Rafał 103, 114
 Niemcewicz Julian Ursyn 134, 152, 256
 Niemirowska-Mikulska Hanna 118, 130
 Norberg-Schulz Christian 36, 38, 42, 63
 Norkowska Aleksandra 188, 193, 197, 202, 214, 215

 O'Connor Bernard 117, 130
 Oberkirch Charles Frédéric Siegfried d' 221
 Oberkirch Henriette-Louise d' (właśc. Henriette-Louise de Waldner de Freundstein) 10, 217, 220—229, 230, 231—232
 Oberkirch Marie Philippine Frédérique Dorothee d' 223
 Ocieczek Renarda 83, 97
 Okoniowa, właścicielka kawiarni 247
 Olkiewicz Joanna 134, 152
 Olszewski Eugeniusz 234, 259
 Olszewski Henryk 160, 174
 Opacki Ireneusz 83, 97
 Opalińska Franciszka 135
 Orłowski Bolesław 234, 259
 Orłowski Hubert 101, 114
 Osińska Wanda 117, 130
 Osińska-Boska Krystyna 106, 113
 Ossoliński Franciszek Maksymilian 46
 Ossoliński Józef Kanty 198
 Ossudy d', przedsiębiorca 249
 Ostrowska Józefa z Morskich 279, 281
 Ostrowski Antoni 279, 281
 Ostrowski Jan 41, 45, 46, 49, 51, 59, 63
 Otto von Habsburg 51, 62
 Otwinowska Barbara 21, 31
 Outram Dorinda 134, 152
 Ozouf Mona 219, 230
 Ożóg Zenon 69, 81

 Partyka Joanna 134, 141—142, 143—144, 147, 150, 152
 Pelc Janusz 70, 80, 90, 97
 Pełczyński Marian 135, 140, 151, 152
 Perrault Charles 17—18, 31
 Perzyna Ludwik 123, 125—126, 129
 Peyre Henri 13—14, 31
 Pfister Christian 58, 63
 Pietraszko Stanisław 16, 31, 159, 174
 Pietrunina Nina Nikołajewna 283, 298
 Pilich Michał 237, 259
 Pilsztyn Franciszek Ksawery 140
 Pilsztyn (Pichelstein) Józef Fortunat 140, 141
 Pilsztyn Stanisław Kostka 140
 Pilsztynowa Regina Salomea z Rusieckich, 1° *voto* Halpirowa 9, 133, 134—151, 152, 153
 Piotrkowczyk Stanisław Teodor 69
 Piotrowiak Dariusz 99, 114, 115
 Piotrowski Igor 67, 81
 Piotrowski Wiktor 120, 130
 Piramowicz Grzegorz 119, 256
 Pius V (właśc. Michele Ghislieri), papież 69, 80
 Pius VII (właśc. Barnaba Chiaramonti), papież 277
 Platon (Plato) 168
 Pleciński Jacek 179, 194

- Płaszczewska Olga 183, 193
Płatonow Oleg Anatoljewicz 291, 299
Płonka-Syroka Bożena 55, 64
Podgórska-Klawe Zofia 117, 130
Podhorodecki Leszek 285, 298
Pollak Roman 87, 108, 113, 135, 151, 152
Pollak Seweryn 296, 298
Poniatowski Józef 181, 193
Pope Alexander 35–36, 40–41, 60, 63, 199, 212, 214
Porfiry Bajski zob. Somow Orest Michajłowicz
Potocka Aleksandra z Lubomirskich 237
Potocka Anna Teresa z Ossolińskich 256, 258
Potocki Jan 134, 138, 152, 256
Potocki Stanisław Kostka 10, 16, 31, 231–258, 259, 260
Prejs Marek 96, 97
Presser Michał Wawrzyniec 118
Presserowie, rodzina 118, 130
Przybylska Renata 67, 81
Przybylski Ryszard 191, 194
Przyczyna Wiesław 67, 81
Puchalska-Dąbrowska Bernadetta M. 220, 231
Pusz Wiesław 244, 259
Puszet (de Puget) Józef 208
Puszkın Aleksander (Aleksandr) Siergiejewicz 296, 298, 299

Rabowicz Edmund 197, 198, 199, 200, 214
Radziwiłł Michał Kazimierz (zw. „Rybeńko”) 104, 108, 149
Radziwiłłowa Franciszka Urszula z Wiśniowieckich 104
Radziwiłłowie, rodzina 248
Rapin René 178, 194
Rejman Zofia 19, 31, 185, 193
Reprin Nikołaj Wasiljewicz 199
Ribeauvillé Wilhelmine Auguste Berckheim de 221
Ripa Matteo 60
Ročko Agata 133, 134, 135, 136, 152, 261, 262, 264, 279, 280
Rogowicz Kamila 250, 259
Rok Bogdan 104, 113, 134, 152, 209, 214
Rostworowski Emanuel 124, 130
Roszak Stanisław 197, 214
Rousseau Jean-Jacques 219, 220, 225, 231
Różański Jan 122, 123, 126–127, 128, 129
Rubinowicz Jan 35, 62
Rurange madame de, guwernantka 262
Rusiecka Regina Salomea zob. Pilsztynowa Regina Salomea z Rusieckich
Rusiecki Joachim 136, 138
Ryba Janusz 134, 152
Rybicka Elżbieta 203, 214
Ryś Leszek 287, 298
Rzadkowska Ewa 105, 113

Sabatowska, właścicielka kawiarni 247
Sadowska Elżbieta Teresa 220, 230
Saganiak Magdalena 76, 80
Said Edward W. 99, 111–112, 114
Saint-Pierre Jacques-Henri Bernardin de 102, 112
Sapieha Karol Józef 107
Sapieżyna Elżbieta z Branickich 156
Schelling Friedrich Wilhelm 29–30
Schmit J.A. 45, 63
Schulz Friedrich 241–242, 259
Sellmer Isabela 101, 114
Sellmer Sven 101, 114

- Seyler Odile 38, 63
 Sęk Bożena 262
 Siemek Andrzej 159, 174
 Siemieński Lucjan 263–264, 278, 280
 Sitnik Krzysztof Aleksander 156, 174
 Skarżyńska Anna 83–84, 96, 97
 Skórczewski Dariusz 100, 114
 Skwara Marek 24, 32
 Skwarczyńska Małgorzata zob. Durbas Małgorzata
 Słota (Złota) Przecław 106
 Słowacki Euzebiusz 25–28, 31, 32
 Słowacki Juliusz 193, 194
 Smit Wisse Alfred Pierre 178, 194
 Smoleński Władysław 155, 174
 Sobol Roman 104, 113
 Sokolski Jacek 163, 164, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 174
 Solari Bonawentura 248
 Solska Małgorzata 61, 64
 Sołtyk Stanisław 248
 Somow Orest Michajłowicz (pseud. Porfiry Bajski) 10, 283–284, 285–298, 299, 300
 Sosnowski Roman 219, 230
 Sowa Jan 112, 114
 Spaemann Robert 219, 231
 Srogosz Tadeusz 55, 64, 120, 130
 Stanisław August Poniatowski, król polski 84, 117, 118, 130, 156, 166, 248, 262
 Stanisław Leszczyński, król polski 8, 35, 36, 37–38, 39–40, 41, 42, 45, 46, 49, 51, 53–54, 55, 58, 59, 61–62, 63, 64–65
 Stanisławska Anna 135
 Stanisław Marek 27, 28, 29, 32
 Stasiewicz Krystyna 136, 138, 152
 Stasiewiczówna Irena 234, 259
 Staszic Stanisław 210, 214
 Stefan Batory, król polski 244
 Steidele Rafał Jan 122
 Stroynowska Aleksandra z Tarnowskich, 1° voto Jełowicka 269, 270–271
 Stroynowski Walerian 261, 262, 263, 264, 267, 269, 270, 271
 Sułkowski Aleksander Józef 118
 Surowiecki Wawrzyniec 262
 Suwała Halina 159, 174
 Szafrąńska Małgorzata 54, 62
 Szubert Małgorzata 35, 62
 Szuliński Jan 237, 259
 Szumowski Władysław 118, 121, 130
 Szwankowska Hanna 247, 259
 Szwankowski Eugeniusz 241, 247, 248, 259
 Szwarzman-Czarnota Bella 107, 114
 Szweykowski Zygmunt 199, 214
 Szybiński Dominik Gabriel 138–139, 152
 Szymanowski Adam 159, 174
 Szymańska Kamila 118, 130
 Ślusarska Magdalena 240, 259
 Śniadecki Jędrzej 262
 Śnieżko Dariusz 201, 214
 Świdorski Jędrzej 9, 181–182, 193
 Tarnowscy, rodzina 262, 263, 267, 278, 280
 Tarnowska Rozalia 10, 263–279, 281–282
 Tarnowska Rozalia (Róża) z Czackich 263, 267, 269–270, 273
 Tarnowska Waleria ze Stroynowskich 10, 134, 261–279, 280, 281–282
 Tarnowski Jan 266, 267–268

- Tarnowski Jan Feliks 261, 262, 263, 264, 267, 268, 269–270, 271, 273, 274, 276, 277, 278, 280
- Tarnowski Jan Jacek 263
- Tarnowski Kazimierz 263, 264, 266, 267, 268, 270, 273, 274, 275, 276, 277, 278
- Temple William 60
- Thélusson Anne-Marie-Louise de Sorcy 227
- Tissot Samuel August 119, 129
- Tokariew Siergiej Aleksandrowicz 288, 298
- Tokarska-Bakir Joanna 291, 298
- Tolédano André Daniel 219, 231
- Tomaszewski Dyzma Bończa 9, 182, 183, 184, 186–187, 193, 194
- Toporow Władimir Nikołajewicz 296
- Toporowski Marian 296, 298
- Trembecki Stanisław 155, 174, 199, 214
- Trościński Grzegorz 238, 258
- Trzpiot Wiktoria 119, 130
- Tuan Yi-Fu 35, 64
- Turnau Irena 240, 259
- Turowski Kazimierz Józef 249, 258
- Turski Wojciech 256, 258
- Tyszkowski Wenanty 9, 155–173, 175
- Tyzenhauz Antoni 111
- Vautrin Hubert 105, 107–108, 110, 112
- Vigarello Georges 107, 114
- Villani Konstanty 262
- Villon François 218
- Voltaire (właśc. François Marie Arouet) 38–39, 45, 49, 53, 62, 63, 183, 184, 191, 220, 225
- Vovelle Michel 219, 230
- Waldner de Freundstein François Louis de 221
- Walecka-Garbańska Maria 22, 30
- Waniczkówna Helena 157, 174
- Wawrzonkowski Krzysztof 19, 29, 32
- Werdum Ulryk 99, 113
- Wergiliusz (Publius Vergilius Maro) 177, 180, 185
- Węgiński Tomasz Kajetan 9, 188, 193
- Wężyk Franciszek 29
- Wichliński Kazimierz 251
- Wichrowska Elżbieta Zofia 220, 231, 264, 279, 280, 281
- Wilczyńska Maria 261–262, 279
- Winogradowa Ludmiła Nikołajewna 284, 285, 290, 292, 293, 298
- Wirołajnen Marija Naumowa 283
- Wirtemberska Maria (właśc. Maria Anna z Czartoryskich von Würtemberg-Motbéliard) 225
- Witkowska Alina 191, 194
- Wojciechowski Krzysztof 35, 64
- Wojtak Maria 69–70, 81
- Wolff Larry 99, 100, 102, 114
- Wolińska Olga 83, 85, 97
- Wołoszyńska Zofia 251, 259
- Wołyniec Iwona 120, 121, 130
- Woronicz Jan Paweł 9, 185–186, 193
- Wosiek Maria 247, 259
- Woźnowski Wacław 279, 280
- Wójcicki Jacek 234, 259
- Wraxall Nathaniel 102–103, 105–106, 112
- Wright Thomas 296, 299
- Wrzosek Adam 118, 130
- Wujek Jakub 160, 163, 173
- Wybicki Józef 120, 130
- Wyczawski Hieronim Eugeniusz 156, 174
- Wyrwas-Wiśniewska Monika 112, 114
- Wysłouch Seweryna 24, 32

- Zabłudowski Tadeusz 109, 113
Zaborowski Robert 37, 63
Zaborowski Tymon 184, 193
Zajac Grzegorz 279, 280
Załoski Andrzej Stanisław 198, 213
Załoski Józef Andrzej 198, 199, 213
Zamoyski Jan 210, 214
Zawadzki Wacław 100, 112, 113
Zawisza Katarzyna z Grabowskich 136
Zawisza Krzysztof 136
Zielenin Dmitrij Konstantinowicz 285, 290, 298
Zielińska Zofia 120, 130
Zieliński Jarosław 237, 240, 259
Zięba Małgorzata 106, 113
Zimmerman Honorata 247
Ziółkowski Marcin 161, 162, 163, 164, 172, 174
Zmierczak Maria 160, 174
Zwierzykowski Michał 265, 281
Żądło Andrzej 68, 81
Żbikowski Piotr 24, 25, 28, 29, 32
Żeleński Tadeusz (Boy) 181, 194
Żurowski Maciej 14, 31

Indeks osobowy opracowała
Małgorzata Marcinkowska

Tom stanowi niewątpliwie wartą uwagi pozycję naukową, bogatą w treści nieoczywiste, odkrywane za sprawą autorów sięgających w większości przypadków po dzieła mało znane, czy to dostępne w starych drukach, czy dotąd nawet ukryte w rękopisach archiwalnych. Zrekonstruowano tu rozliczne, solidnie udokumentowane konteksty kulturowe literatury, pokazując czynniki jej przemian w przeciągu wieku XVIII i XIX. Książka będzie przydatna studiującym i uczonym, a powinna wpłynąć na niuansowanie obrazu kultury manifestującej się w twórczości literackiej omówionych epok.

*Z recenzji wydawniczej
prof. dr hab. Barbary Judkowiak*

Więcej o książce

CENA 40 ZŁ | ISSN 0208-6336
(+ VAT) | ISBN 978-83-8012-514-8

